BLAADJE 23-3

KNNV vereniging voor veldbiologie

43e jaargang

kwartaalblad KNNV AMSTERDAM

KNNV Afdeling Amsterdam
Vereniging voor natuurliefhebbers en natuurbeschermers

BESTUUR
Voorzitter
Guus Muller 06-23986652
voorzitter@amsterdam.knnv.nl
Secretaris
Carla Kuit 06-23234518
secretaris@amsterdam.knnv.nl
Penningmeester
Fons Bongers 06-57623212
penningmeester@amsterdam.knnv.nl
Algemeen bestuurslid
Christiane Baethcke 06-13580780
c.baethcke@gmail.com
Algemeen bestuurslid
Wim Hoogendoorn 06-36152576
hoevekooplust@gmail.com
Natuurhistorisch secretaris
Vacant

Publiciteit
Els Trautwein 06-12635919
els.trautwein@gmail.com

Webmaster
Christiane Baethcke 06-13580780
baethcke@solcon.nl

Ledenadministratie
Anja van der Lingen 06-29891797
ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl

Nieuwsbrief
Paul van Deursen 06-23165799

Redactie 'Blaadje'
Tobias Woldendorp **kopij** 06-52143646
t_woldendorp@kpnplanet.nl
Rob van Dijk **afbeeldingen**
06-15080269 info@dijkenco.nl

Sluitingsdatum
Blaadje 1 15 januari 2023
Blaadje 2 15 april 2023
Blaadje 3 1 juli 2023
Blaadje 4 15 oktober 2023

Lezing- en excursie programma
Carla Kuit, Gerard Schuitenmaker, en Geert Timmermans
Teksten over deze activiteiten 2 weken voor sluitingstijd inleveren bij Geert Timmermans 06-41821601 harmat4@xs4all.nl

Coördinator werkgroepen
Chris van Haagen 06-11853999
chrisvanhaagen@gmail.com
Plantenwerkgroep
Peter Wetzels 020-6928352
Paddenstoelenwerkgroep
Christiane Baethcke 06-13580780
Insectenwerkgroep
Chris van Haagen 06-11853999
Werkgroep Vissen, Amfibieën & Reptielen
Geert Timmermans 06-41821601
Mossenwerkgroep
Floris van Rhijn 06-43021463
Werkgroep Stadsnatuurbeheer KNNV-Amsterdam
Jan Willem Wertwijn
knnv.stadsnatuurbeheer@xs4all.nl
Nachtvlinderwerkgroep
Edo Goverse 06 57616249
goverse@hotmail.com
Forensische ecologiewerkgroep
Lidy Zienstra lidyzei@xs4all.nl

Projectgroep Minicursussen
Finette van der Heide 06-10530642
f.v.d.heide13@kpnplanet.nl

Opzegging Lidmaatschap
vóór 01-11-2023 schriftelijk of per e-mail bij de ledenadministratie KNNV A'dam

Rekeningnummer
NL91 INGB 0003506096 t.n.v. KON NED NATUURHISTORISCHE VER AFD AMSTERDAM
Postadres Schoolweg 15, Ouderkerk a/d Amstel

Locatie Blokhut bij DNO, Kruislaan 126, via hoofdingang op de ronde rijroute 2de pad rechts.
Tramlijn 19, halte Kruislaan en buslijnen 40-41 en 322-327.

www.knnv.nl/amsterdam **facebook: knnv Amsterdam**

Inhoud

Van het bestuur	4
Redactioneel	5
Mededeling: Extra ALV op 4 november	5
Waarnemingen van de 24ste algemene inventarisatie dag Rietland 16-17 juni 2023	6
Vingerhoedjes en morieljes in het Geuzenbos	8
Leuke waarneming	10
Voorjaar 2023 was perfect voor paddenstoelen	11
Taxusspikkelspanner en Lisdoddesnuitmot in het Vondelpark	16
Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 3e en 4e kwartaal 2023	18

Omslag voorkant: Gevlekt wilgenhaantje (Chrysomela vigintipunctata) Foto Geert Timmermans
Omslag achterkant: Meervleermuis zoogdier van het jaar 2023; Foto René Jansen NATURE TODAY

Van het Bestuur

Beste leden,
Om met de deur in huis te vallen; de naamsverandering van de vereniging door het landelijk bestuur, na meerdere jaren discussie met een tweede stemronde in de laatste Vertegenwoordigende Vergadering, is erdoor. Een meerderheid van de afdelingen ging met de algemenere naam Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging akkoord. Er is nog niets definitief besloten omdat de Koninklijke commissie zich er nog over moet uitspreken. Als die commissie door de verandering het Koninklijke voorvoegsel terugeist, dan is alle besluitvorming weer van de baan. In mijn ogen zou het onherstelbaar zijn om de historische band te breken met een van de eerste doelstellingen van de vereniging, namelijk de burgerwetenschap. Maar volgens het landelijk bestuur is natuurhistorie niet meer uit te leggen en is in de huidige tijd het beleven en genieten belangrijker dan langlopende inventarisatie en onze historische context. De naamswijziging zou veel nieuwe jongere leden tevoorschijn toveren. Een misvatting volgens mij. In ons bestuur gaat ook een andere mening rond, dat het sop de kool niet waard is; dat het verspilde energie is om ons hier druk over te maken. Als Amsterdamse afdeling houden wij voorlopig onze eigenlijke naam overeind. Als dat niet meer gaat zullen we een ALV organiseren om te stemmen of we wel of niet of hoe voor een naam- en statuten¬wijziging kiezen, waarin dan ook veranderingen ten aanzien van de Wet Bestuur en Toezicht Rechtsper¬onen (WBTR) kunnen worden opgenomen. Voor een verklaring van ontvankelijkheid door een rechtbank is dat nodig om natuurbescherming voor de rechter te kunnen brengen. Een naamsverandering houdt ook in dat onze inschrijvingen bij de bank, de KVK en alle met ons samenwerkende instanties gewijzigd moeten worden.

Een fijne ontwikkeling is dat Hanny van Wijgerden, na een vraag van onze kant, graag algemeen bestuurslid wil worden. Op zaterdag 4 november (noteer alvast in je agenda), voorafgaand aan de lezing van Jan Timmer over de natuur in Noord India , is er een korte extra ALV met als enige agendapunt de benoeming van Hanny van Wijgerden tot bestuurslid van de KNNV afdeling Amsterdam.

Wendy Bach Kolling komt bij de excursiecommissie. Eerder dit jaar heeft Hein Koningen die commissie verlaten. Een fijne aanvulling voor Carla Kuit, Gerard Schuitenmakers en Geert Timmermans. Geert wil te zijner tijd de commissie verlaten, dus er is nog plaats voor iemand die zijn of haar informatie en kennis over de natuur in Amsterdam en omstreken met de vereniging wil delen. Lidy Zeinstra gaat samen met Christiane Baethcke de jubileumcommissie, voor het 125-jarig jubileumfeest in 2026 (los van de jubileumuitgave), aansturen. Lidy en Wendy, welkom in de commissies die nu belangrijk zijn of op lange termijn steeds belangrijker worden.

Wat ook duidelijk is, is dat de blokhut voor onze activiteiten te klein is. We hebben daar overleg over met de directie van DNO, die beloofd heeft naar een oplossing te zoeken.

Fijne zomer gewenst en tot ziens op een van de vele activiteiten.

Namens het bestuur, Guus Muller.

Redactioneel

Terwijl de dwingeland Van Moof op weg is naar een faillissement zijn de hout-en stadsduiven massaal op trainingskamp om te leren hoe ze kunnen anticiperen op de hogere snelheden van fietsers in de stad. Heel lang wisten ze precies hoelang het duurde voor een fiets nabij zou zijn om op het laatste moment weg te kunnen vliegen. Met de komst van de Speedpedalics, Fatboys en Van Moofs lukte dat echt niet meer en werd menige gevederde vriend versnipperd tussen de wielen van deze nieuwe monsters.

Een monster van geheel andere grootte is de klimaatverandering. Wandelend door de binnenduinbossen bij Castricum springen de tranen me in de ogen. Zoveel ontkroonde bomen heb ik nog nooit bij elkaar gezien. Wie na de zwaarste zomerstorm ooit nu nog voor een korte vlucht in het vliegtuig stapt zou zich moeten schamen.

Enfin, dit Blaadje is net voor de Bouwvak gereed en ik vrees dat velen met zilveren vogels wederom de aarde gaan verkennen. Voor de thuisblijvers is er een prettig zomerprogramma, zoals u in de excursielijst kunt zien: streep-en plantenexcursie, nachtelijke vlindertellingen en een busreis naar de omgeving van Nijmegen. Namens de redactie wens ik u een mooie zomer toe. Waar dan ook.

Tobias Woldendorp

Mededeling: Extra ALV op 4 november

Op 4 november, voorafgaand aan de lezing van Jan Timmer, is er een korte ALV.

Er is één agendapunt, te weten de benoeming van Hanny van Wijgerden tot bestuurslid van de afdeling Amsterdam van de KNNV.

Carla Kuit, namens het bestuur

Waarnemingen van de 24ste algemene inventarisatie dag Rietland 16-17 juni 2023

Op vrijdag 16 en zaterdag 17 juni heeft de afdeling Amsterdam voor de 24ste keer een gebied in de regio van Amsterdam geïnventariseerd op flora en fauna. Ditmaal was de keus gevallen op het Rietland onderdeel van de Schellingwouderscheg. Vrijdagnacht is er genachtvlinderd en is er met een batdetector naar vleermuizen geluisterd. Ook zijn er twee wildcamera's geplaatst. Zaterdag overdag zijn mossen, planten en insecten geïnventariseerd.
Bij de nachtsessie waren elf en bij de inventarisatie op zaterdag dertien deelnemers aanwezig.
Vrijdag: temperatuur 24 graden en enkele wolkenvelden, zwakke tot matige noordenwind. Duur inventarisatie 22.00-02.00 uur, km-blok 124-488.
Zaterdag: temperatuur 28 graden, zeer zonnig en vrijwel onbewolkt, zwakke wind. Duur inventarisatie 10.00-14.30 uur, km-blok 124-488 en 124-489.

De Schellingwouderscheg is een aaneenschakeling van groene delen die de natuur en vice versa vanuit Waterland via Schellingwoude, Schellingwouderpark, Schellingwouderbreekpark, Rietland, W.H. Vliegenbos en Noorderpark, Amsterdam Noord inbrengt. Een belangrijke groene long voor de stad. Het gebied kent o.a. zachte oevers, parken, weides, tuinparken, ruigtes, rietland, bos en water. De Schellingwouderscheg is onder andere het leefgebied van meervleermuis, ringslang, havik en ijsvogel. Geïnventariseerd is het Rietland. Het Rietland bestaat uit water, riet, jong bos, dichte oevers, grasland en alles daartussen. Het water is middels een kleine waterverbinding verbonden met Zijkanaal-K, het IJ en Waterland. De natuur van het Rietland is, behalve de ijsvogel en havik, nog nooit echt goed in kaart gebracht. Deze inventarisatiedag is daar een poging toe.

Resultaten vrijdagnacht: op het laken (en de verschillende plekken met black-light) zijn in totaal 74 soorten macro's en micro's gezien met o.a. populierenpijlstaart, bleke grasuil, gele tijger, gestreepte rietuil, gewone coronamot en gewone worteluil als bijzondere soorten. De cameraval fotografeerde een sterk vermagerde vos en de batdectector liet gewone dwergvleermuis en laatvlieger horen.

Resultaten zaterdag: er zijn 31 verschillende soorten struiken en bomen genoteerd, 130 verschillende soorten planten (o.a. bijenorchis, rietorchis, stinkende ballote), 48 verschillende soorten insecten (o.a. kleine wes-

penboktor, grote bladsnijder, groefbijendoder en gevlekt wilgenhaantje), 32 verschillende soorten vogels (o.a. ijsvogel, buizerd met nestmateriaal, grote Alexanderparkiet bij nestopening en staartmees met jongen), 34 soorten mos met leuke en niet allerdagelijkste soorten als kleipluisdraadmos, gewoon diknerfmos, slankmos en boommos. Gewoon diknerfmos stond tussen de rietorchissen. In Zijkanaal-K werd een zwartkopgrondel gezien en in de waterpartijen riepen meerkikker en bastaardkikker

Alle gegevens zijn afhankelijk van de soortgroepen en deelnemers op telmee.nl, waarneming.nl of verspreidingsatlas.nl geplaatst. Voor een totaal overzicht van de soorten die nu en in het verleden op waarneming.nl zijn geplaatst zie: https://waarneming.nl/locations/126600/

Ondanks het lome en zeer warme weer was het een geslaagde inventarisatie dag, met een rijke oogst aan verschillende waarnemingen en ervaringen en zeker voor herhaling vatbaar.

Geert Timmermans

Gewone coronamot (Anania coronata) foto Floor Miedema

Vingerhoedjes en morieljes in het Geuzenbos

Op zaterdag 22 april organiseerde de KNNV een excursie naar het Geuzenbos, vanuit Geuzenveld gerekend rechts van de Wethouder van Essenweg naar Halfweg.

Maar liefst acht belangstellenden meldden zich om met Christiane Baethcke in het bos naar paddenstoelen te gaan zoeken. Ze was al enkele dagen eerder wezen kijken of er wat te zien zou zijn. Dat was het geval. Over de door Grazers en Konikpaarden platgetrapte modderige paden trokken we het gebied in.
Al gauw werden enkele Voorjaarspronkridderzwammen aangetroffen.
Meidoorns staan erom bekend dat Zwartkoppen er graag in bivakkeren. Maar eronder tref je in deze tijd van het jaar Vingerhoedjes: met een lichte steel en een bruine hoed. We zagen er al gauw tientallen.
Onze speurtocht leverde ook meerdere Grote schotelkluifzwammen op, al waren ze wel klein.
Enkele fanatieke mannen in het gezelschap zochten de paddenstoelen op de Identifier-app en dat leverde soms verrassende en verwarrende uitkomsten. Het konden ook Bokaalkluifzwammen zijn.
Christiane plukte er een om thuis onder de microscoop te leggen.

Nachtegaal
Er zongen heel wat vogels in dit bos, Winterkoning, Fitis, Tjiftjaf, Merel, Zwartkop en zelfs een van de eerste Nachtegalen!
Verderop troffen we enkele Veldridderzwammen langs ons pad en nog weer verder Nonnenkapkluifzwammen. We kwam een hele kudde (wel 10) Konikpaarden tegen. Voorzichtig bleven we een beetje uit hun buurt.
We hadden het al op Buienradar gezien en het werd werkelijkheid: regen.
Gelukkig was ik zo handig geweest om niet alleen mijn oude wandelschoenen aan te trekken, maar ook een opvouwbare paraplu bij me te steken.
Wat een bloemenrijkdom ook hier in het Geuzenbos, Paardenbloemen, Madeliefjes, Boterbloemen, Ooievaarsbekjes en zelfs Reigersbekjes, wist Finette. Helaas woekeren hier ook de bramen flink.

Twee enorme Champignons, waarschijnlijk de Spoelvoetchampignon.
Hoogtepunt was dat we vonden wat we echt zochten: Morieljes, maar liefst zes!
Op de terugweg nog een Bleke franjehoed.
Het hondje van de excursieleider vond dit rondje niet zo leuk. Ze droop van de regen!
Maar gauw terug naar de auto of de fiets.

Frans van der Feen

Morielje; foto Frans van der Feen

Vingerhoedje; foto Christiane Baethcke

Leuke waarneming

Eind mei kregen wij van vrienden met een tuin op Amstelglorie een foto toe-ge-appt. Het bijschrift luidde: ”Google-lens zegt dat dit een ransuil is, klopt dat?”. Wij gingen er onmiddellijk naar toe; hij zat er nog, had ook een braakbal achtergelaten en liet zich totaal niet storen. Wel zat hij inmiddels op een ander, iets minder fotogeniek plekje. Minzaam keek hij even om. Het was bijzonder zo’n mooie vogel zo lang en uitgebreid te kunnen bekijken. En ja, Guus was het dit keer eens met Google, een ransuil, jong nog, dacht Guus, want met een wit plukje veren op zijn kop.

Saskia Leefsma

foto Guus Muller

foto Albert Rechterschot

Voorjaar 2023 was perfect voor paddenstoelen

Afgelopen voorjaar gaat de boeken in als een nat voorjaar. De KNMI vat de maand maart samen als “zeer nat, vrij zacht en somber” en april als “koel, nat en zonnig”. Voor paddenstoelliefhebbers geen reden voor somberheid, want dit zijn juist condities om voorjaarssoorten te zoeken. De tweede helft van mei eindigde de neerslag nadat de wind draaide van west naar oost. De pret van het zoeken naar paddenstoelen was plots voorbij.
Er zijn enkele typische voorjaarspaddenstoelsoorten waar liefhebbers jaarlijks naar uitkijken. Morieljes (Morchella esculenta s.l.) zijn de meest bekende vanwege hun forse uiterlijk en hun smaak. Enkele kenmerkende voorjaarssoorten voor Groot-Amsterdam zijn de kapjesmorielje (Mitrophora semilibera), vingerhoedje (Verpa conica), bokaalkluifzwam (Helvella acetabulum), grote schotelkluifzwam (H. queletii) en nonnenkapkluifzwam (H. spadicea). Al deze soorten behoren tot de ascomyceten, oftewel zakjeszwammen. Deze paddenstoelen zijn relatief groot van stuk waardoor ze ‘makkelijk’ te vinden zijn en – niet onbelangrijk – eenvoudig te herkennen. Van de plaatsjeszwammen is de voorjaarspronkridder (Calocybe gambosa) een typische soort om deze periode naar uit te kijken. Afgelopen voorjaar heb ik extra gelet op deze soorten. Niet alleen door te zoeken op ‘de bekende plekken’, maar juist ook door rond te fietsen/speuren om zo nieuwe vindplaatsen/kilometerhokken te vinden.
Uiteraard hebben anderen personen ook waarnemingen doorgegeven, met elkaar wordt zo het verspreidingsbeeld in kaart gebracht. Hieronder ga ik in op het voorkomen van deze soorten. Alleen de morieljes (Morchella spec.) zijn buiten beschouwing gelaten omdat er meerdere soorten zijn en deze soorten relatief vaker aandacht krijgen. En de nonnenkapkluifzwam sla ik over omdat deze zeldzame soort ook na dit natte voorjaar zeldzaam is gebleven (t/m 2018 bekend uit 2 km-hokken, t/m 2023 uit 6 km-hokken).
De getoonde kaartjes zijn kaartsneden van Waarneming.nl, hierdoor is het mogelijk dat vindplaatsen ontbreken die via andere invoerportalen zijn doorgegeven. Om de toename aan waarnemingen inzichtelijk te maken worden twee periodes vergeleken: t/m juni 2018 en t/m juni 2023. In de verdere tekst wordt verwezen naar Chrispijn, hier wordt het boekje Champignons in de Jordaan: De paddenstoelen van Amsterdam (1999) mee bedoelt.

Vingerhoedje
Deze paddenstoel heeft een soort mutsje op een steel. De hoed is wat gebobbeld en gegolfd en is bruin (licht tot donker). Het zwaartepunt qua voorkomen zijn de duinen, verder ook Zuid-Limburg en langs de grote rivieren. In droge jaren, of begin groeiseizoen, is de steel navenant afwezig en moet je uitkijken naar helderbruine bolletjes op het strooisel. Het beste is onder de kruin van meidoorns te kijken op kalkrijke zandige bodems. Maar de soort is volgens literatuur ook te

vinden bij andere struiken zoals rode kornoelje en Rosacea-soorten. Zelf heb ik enkele jaren gelden kennis gemaakt met de soort in het Geuzenbos en later in de Brettenzone. Daarna enkele vindplaatsen gevonden in Westelijk Havengebied. Dit voorjaar heb ik gericht meidoorngroeiplaatsen afgespeurd in het Diemerpark en rond de Ouderkerkerplas, met succes. Onverwachte ontmoetingen waren er ook, zoals in het Jac.P. Thijssepark. Maar Amsterdam staat nu goed op de kaart.

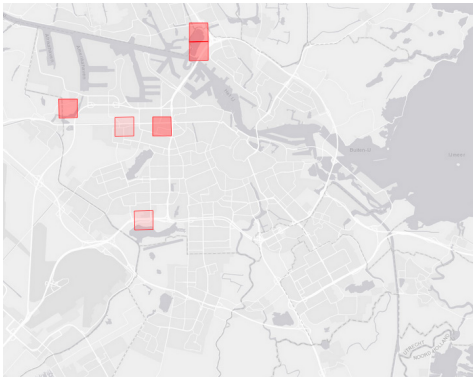

Vingerhoedje t/m juni 2018

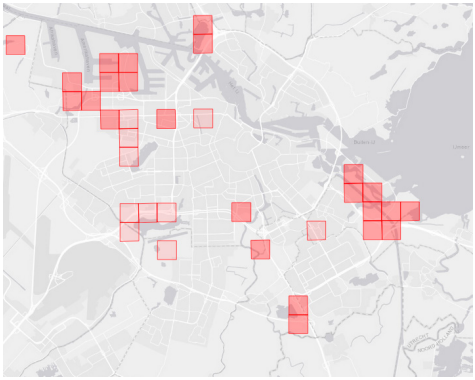

Vingerhoedje t/m juni 2023

Bokaalkluifzwam
Deze zwam heeft inderdaad de vorm van een bokaal, tot 6 cm doorsnede, met op de buitenzijde uitgesproken adering die uit een kort ribbelige witte steel groeit. Om de steel te zien moet de schotel uit de grond worden gewipt. De soort groeit op humeuze zandgrond, liefst met kalk in de bodem en doorgaans onder eik. De soort was bekend van ‘de bekende plek’ Geuzenbos, maar ook de Brettenzone en Westgaarde. Maar in het zuidoosten van Groot-Amsterdam was de soort niet bekend. Chrispijn melde de soort ook uit Amstelveen, Zeeburgereiland en Knooppunt Diemen. Eerste twee gebieden recent niet onderzocht, maar op het Knooppunt Diemen is nog steeds actueel leefgebied. Nieuwe vondsten zijn gedaan o.a. in het Diemerpark, sportvelden Watergraafsmeer, berm Gooiseweg. De meeste exemplaren groeiden pal voor Station Duivendrecht, in het perkje op de K&R-rotonde. Gereserveerd vijftig exemplaren geschat, deze groeiden onder haagbeuk.

Grote schotelkluifzwam
Deze paddenstoel lijkt een beetje op bovengenoemde soort, maar het grote verschil is dat de schotelkluifzwam op een wittig steeltje staat bestaande uit dikke ribben. De groezelig zwarte schotel is zijdelings vaak dichtgevouwen, maar de hoed kan ook opgevouwen worden gevonden. Tot voor kort waren er twee meldingen bekend uit De Bretten (jaren 2012 & 2014). De laatste vijf seizoenen is de soort in

elf nieuwe kilometerhokken waargenomen. De soort groeit onder loofbomen, vaak eik of populier, maar kan ook onder naaldbomen als fijnspar worden gevonden. Amsterdamse vindplaatsen zijn doorgaans op zandige kalkrijke bodem. Opvallend is dat Chrispijn de soort niet heeft gemeld in het boekje. In het verleden is de soort gemeld uit het Amsterdamse Bos, Knooppunt De Nieuwe Meer & rondom Westgaarde en het Ruige Riet, locaties om op te letten! De soort lijkt daadwerkelijk in Nederland toe te nemen. Mocht de soort in het voorjaar te zijn gemist, in de herfst is er een herkansing.

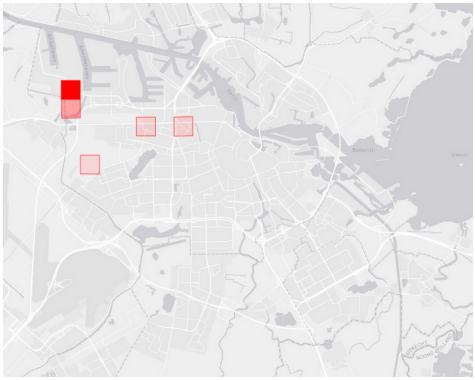

Bokaalkluifzwam t/m juni 2018

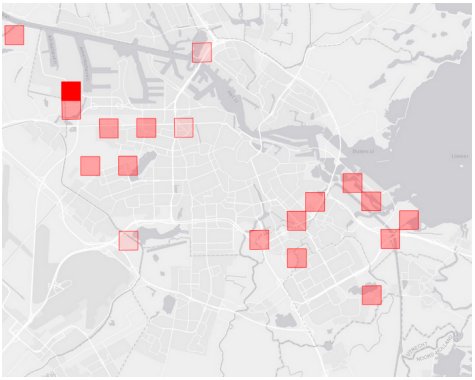

Bokaalkuifzwam t/m juni 2023

Grote schotelkluifzwam t/m juni 2018

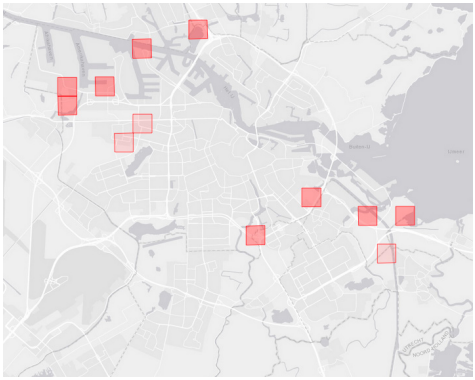

Grote schotelkluifzwam t/m juni 2023

Kapjesmorielje
Deze paddenstoel heeft ook een soort bruin mutsje op een steel. Maar de top heeft een duidelijke netstructuur. De oude wetenschappelijke naam is Morchella rimosipes wat betekent “Morielje met van spleten voorziene steel”. Deze soort staat te boek als vrij algemeen in Nederland en kende rond 2018 in Groot-Amsterdam al 30 bezette kilometerhokken. Mede door het afgelopen natte voorjaar is het aantal bezette kilometerhokken ruim verdubbeld. Waarschijnlijk had dit een veelvoud kunnen zijn als er meer tijd was geweest om te zoeken. De soort is vooral bekend uit de duinen en het rivierengebied. Maar ook de Flevopolder, Rotterdam en Amsterdam zijn hotspots, waarschijnlijk door opgebrachte grond voor bouwactiviteiten. Bouwterreinen worden vaak opgehoogd met zeezand wat kalkrijk is. Nadat dit begroeid raakt beginnen bodemvormende processen. De paddenstoel zelf groeit graag op humusrijke, basische grond in antropogene habitats, zoals stadsparken, tuinen, lanen en wegbermen. En de soort lijkt van licht verstoorde grond te houden, aldus Chrispijn (1999). Meer dan half Groot-Amsterdam voldoet aan deze eisen, en dan zijn er ook nog woonwijken in aanbouw.

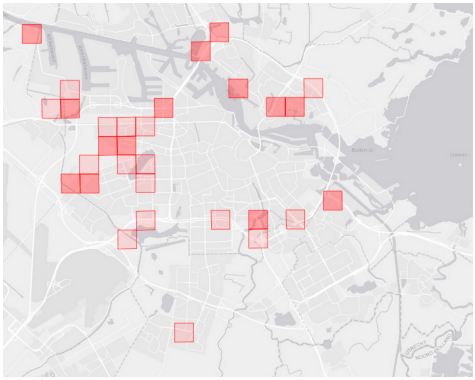

Kapjesmorielje t/m juni 2018

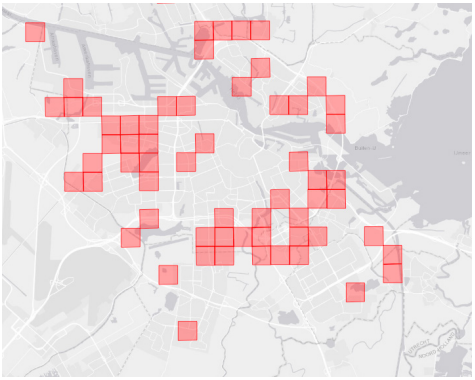

Kapjesmorielje t/m juni 2023

Voorjaarspronkridder
Ter afsluiting ook nog een typische ‘paddenstoel’. Een soort met steel, hoed en lamellen. Deze soort is een (groezelige) witte paddenstoel die tijdens een natte periode vrij groot kan worden. De voorjaarspronkridder groeit op humeuze grond, het liefst in de schaduw. Bij droge voorjaars blijven de exemplaren klein en lijken ze op champignons uit de winkel. De soort is goed herkenbaar vanwege de deuken in de hoed en de melige geur. Ze kunnen heksenkringen maken. Soms staan enkele exemplaren in de berm, andere groeien juist in struwelen met z’n honderden bijeen. Hij kan jaren achtereen op dezelfde plek verschijnen. Bijgevoegd kaartje toont alleen de goedgekeurde waarnemingen. Een grote kans dat de soort op meer plekken plekken voorkomt dan heden bekend is. Het is ondoenlijk om in enkele weken heel Amsterdam te doorkruisen!

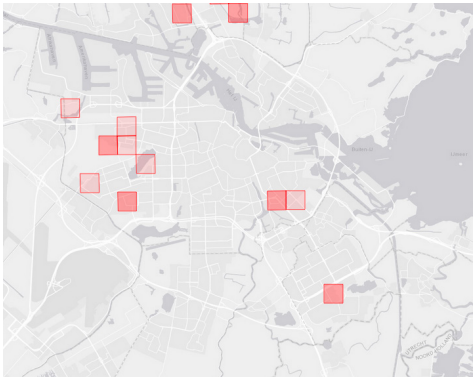

Voorjaarspronkridder t/m juni 2018

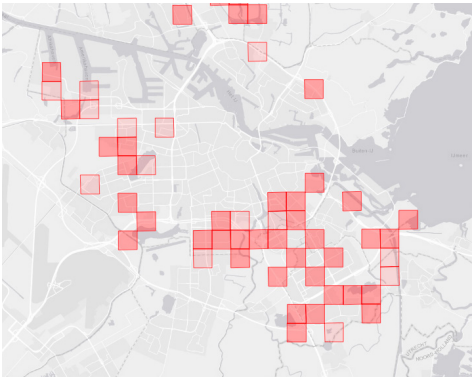

Voorjaarspronkridder t/m juni 2023

Tot slot

Niet ieder voorjaar is zo paddenstoelvriendelijk als dat van 2023. De aanhoudende nattigheid en milde tot warme temperatuur deed paddenstoelen uitgroeien tot soms atypisch grote gedrochten. Niet alleen in Amsterdam maar eigenlijk door heel Nederland. Op Nature Today d.d. 28 april 2023, werd hier ook aandacht aan besteed. De huidige inspanningen hebben veel nieuwe vindplaatsen opgeleverd. Maar uiteraard zijn niet alle km-hokken van Groot-Amsterdam afgespeurd, dus aannemelijk is dat deze soorten op nog veel meer plekken te vinden waren. Algemene tip voor het zoeken naar deze soorten is het bekijken van de bodem: grootste kans op succes vind je op zandgrond, liefst kalkrijk. Schrale bermen met zomereik heeft potenties voor bepaalde kluifzwammen en meidoorn juist voor een soort als vingerhoedje. Naast bovengenoemde soorten heb ik ook morieljes gevonden op enkele nieuwe plekken. Opvallendste groeiplaats was waar 24 exemplaren tussen de stenen van een oprit, langs de Amstel stonden. En de zeldzame kegelmorielje (Morchella elata) was een leuke verrassing, de soort is later getwichd door andere liefhebbers.

Edo Goverse

Taxusspikkelspanner en Lisdoddesnuitmot in het Vondelpark

Regelmatig gaat Edo Goverse ergens in of rond Amsterdam nachtvlinders tellen. Woensdag 28 juni deed hij dat in de zogenaamde Koeienweide in het Vondelpark, een terrein dat beheerd wordt door de organisatie GroeneBuurten, die zich met vrijwilligers inzet voor groene, duurzame en sociale buurten in Amsterdam Oud-Zuid, de Zuidas en het Vondelpark.
Een stuk of tien belangstellenden werden door Simone om 22.00 u binnengelaten op het terrein dat doorgaans verboden toegang is.
Via het natuureducatiepad, een smal pad tussen de hoogstaande begroeiing van grassen, riet en bloemen, liepen we in ganzenpas naar de plek achterin het terrein waar Edo met Luella al een laken had opgesteld en een led-emmer. Ook stadsecoloog Geert Timmermans was daarbij behulpzaam.

Kolibrie
Er was al een Kolibrievlinder gevangen in een potje. We konden hem zo allemaal zien, voordat hij zou worden vrijgelaten. Of was hij dood? De vlinder lag onbeweeglijk op de bodem.
Plotseling ging hij alsnog op de vleugels. Hij had zich dood gehouden, legde Edo uit. Soms doen nachtvlinders dat zelfs in de vlucht, zich doodhouden, om een vleermuis te misleiden.
“Wat eten nachtvlinders zelf eigenlijk?” vroeg iemand. “Niks, ze zijn er alleen voor de voortplanting, of het verzamelen van nectar”.

Ger van Zanen
Dankzij de generator die iets verderop stond opgesteld, aangeschaft met geld uit het Ger van Zanenfonds, konden twee grote lampen van 250 watt aan twee zijden van het laken worden ontstoken en een led-lamp bij de emmer.
Al gauw landden er allerlei kokerjuffers en grasmotten.
Het was een uitgelezen avond voor deze vlinderexcursie, weinig wind, zwoele temperatuur.

Vreemde namen
Naarmate het donkerder werd en de avond vorderde verschenen er al maar meer bijzondere nachtvlinders op en om het laken en de emmer.
Regelmatig klonken er bewonderende uitroepen over de prachtig getekende en kleurige vlinders en werden de vreemdste namen geconstateerd.
Dankzij de Obsidentify op de smartphone van sommige deelnemers kon door het maken van een foto al gauw de soort worden vastgesteld.
Veel van deze insecten hebben grappige namen, zoals distelknoopvlekje, gewone coronamot, peper-en-zout-vlinder, distelhermelijntje, haarbos en zwartkamdwerg-

spanner.
Eén-voor-één gingen ze op de foto en werden op Waarneming.nl ingevoerd, maar liefst 76 soorten, een waar succes dus.
Af en toe hoorden we een Bosuil roepen.

Op het terrein zijn regelmatig activiteiten. Onlangs nog slootjesdag met kinderen, sprinkhanen en kikkers redden voordat de maaiers komen, of een werkochtend, beheer gericht.

Omstreeks half twee werd het tijd om deze geweldige vlindertelling te stoppen. Een aantal deelnemers was al eerder vertrokken.

Frans van der Feen

Gerande spanner; foto Loes van der Feen

Gestippelde houtvlinder; foto Loes van der Feen

Wortelhoutspanner; foto Loes van der Feen

foto Frans van der Feen

Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 3e en 4e kwartaal 2023

POP-UP EXCURSIES

Paddenstoelenexcursies
In overleg met Christiane Baethcke worden de paddenstoelen-excursies voorlopig niet meer vooraf vastgesteld. Er doen zich vaak onverwachte situaties met paddenstoelen voor of (zeer) bijzondere soorten verschijnen op niet voorziene plekken. Christiane zal de excursies in pop-up vorm organiseren. Deze worden bekend gemaakt via email.
Nachtvlinderexcursies
Ook in 2023 worden er pop-up excursies georganiseerd. Deze aanpak is nodig omdat de weersomstandigheden relatief goed moeten zijn (geen regen of harde wind, geen volle maan). Heb je interesse deel te nemen, mail dan naar Edo Goverse (goverse@hotmail.com) of app (06-57616249) om je aan te melden voor de WhatsAppgroep NachtvlinderenGroot-A'dam. En uiteraard is eigen inbreng voor een locatie altijd welkom! Zie ook het artikel in Blaadje 2020/3.

Zaterdag 5 augustus 2023 Insectenexcursie Noordelijke Oeverlanden
Verzamelen: 10.00 uur, NME de Waterkant. Ochtend & middag-excursie (verzorg je eigen lunch).
Thema: Oeverlanden. Libellen, roofvliegen, vlinders en bijen.
Tijdens de werkgroep-avond op 9 augustus besteden we aandacht aan de vondsten.
Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Zondag 13 augustus 2023 Wandeling Vondelpark o.l.v. Gerard Schuitemaker.
Start parkzijde Kattenlaan om 10.00 uur; afsluiting om 12.00 uur.
Wij wandelen vanaf de voormalige Kattensloot door de geschiedenis van het park. De initiatiefnemers die het plan bedachten, de sponsors en de uitvoering met de problemen die moesten worden opgelost.
Tijdens de wandeling komt het beplantingsplan aan bod: de bomen, de heesters en de kruidenlaag.
Aanmelden: mailadres gangbaar-37@hetnet.nl of telefonisch 0206164759

Zondag 20 augustus 2023 Streepexcursie 140-468 Hilversum Hoorneboegse Heide en 't Hoogt van 't Kruis o.l.v. Peter Wetzels
Verzamelen om 10.30 uur Larixlaan bij de Plataanweg.
Station Hilversum sportpark ligt op 20 minuten wandelen.
Na het middaguur een koffie/thee en WC-pauze in Brasserie Zonnestraal.
Dit kilometerhok omvat het zuidoostelijk deel van Hilversum met laagbouw, een villawijk en twee restanten van landgoederen, beiden in beheer van het Goois

Natuur Reservaat. De Hoorneboegse Heide is vernoemd naar landgoed 'De Hoorneboeg' dat op een hoog punt centraal in het gebied ligt.
't Hoogt van 't Kruis is een restant van het gelijknamige landgoed aan de Utrechtseweg in Hilversum. Het bestaat uit eikenbos en naaldbossen die langzaam maar zeker worden omgevormd tot loofbossen. Een hok met diverse biotopen dus.
In april was er al een excursie naar dit hok.
Tot de pauze is er ruimte om vragen te stellen en te oefenen met determineren. Het tempo wordt er op aangepast. Na de pauze gaat het tempo omhoog om voldoende waarnemingen te krijgen. Het einde van de excursie zal ongeveer om 16.00 uur zijn.
Bij deze excursie leggen we in een app, VERA alle soorten vast (strepen) die in een vierkante kilometer gevonden worden. De streepexcursie is ook voor beginners. De excursies zijn een goede gelegenheid om de veldkennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen. Een grote plantenkennis wordt niet gevraagd, maar wel de bereidheid om een flora te (leren) hanteren. Determineren wordt geoefend met een flora (Heukels of Eggelte). Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden zijn.
Contact en aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870.

Vrijdag 25 augustus 2023 Plantenexcursie Kennemermeergebied IJmuiden o.l.v. Hein Koningen
Vorig jaar dachten we de 12e augustus hier rond te kijken. Echter de zeer hete dagen toen, met temperaturen van 32 – 34 graden, noopten ons de excursie af te gelasten. We hopen dus dat hij deze keer wel doorgaat. Het is dan wat later in de zomer maar we hopen nog bloeiend teer guichelheil en zilt torkruid te zien. En bonte paardenstaart, een zeer zeldzame weinig in het oog vallende soort. In elk geval is over grote delen van het hoofdpad voor ons de loper uitgelegd van de zeldzame armbloemige veldbies. Deze in de duinen zeldzame en in het midden en oostelijk deel van ons land zeer zeldzame en weinig opvallende soort kan goed tegen belopen. De dan maar enkele centimeters hoge planten vormen een dichte mat. En zullen we in de dan dichte en hogere vegetatie van de gemaaide delen de tengere duingentiaan kunnen vinden ? Ook nu weer zullen we zien en is alles een verrassing en de schoonheid van alledag.
Ook nu weer is het een hele dagexcursie, dus eten en drinken mee.
OV: van NS-station Amsterdam-Sloterdijk bus 382 RNet (ri IJmuiden, perron A), uitstappen halte 'IJmuiden aan Zee', IJmuiden (=eindhalte). Daar verzamelen we om 10.30 uur.

Vrijdag 25 augustus 2023 Nacht van de Vleermuis o.l.v. Koen Wonders
In het kader van de 26e Internationale Nacht van de Vleermuis wordt in 2023 ook door de KNNV Amsterdam aandacht besteed aan onze meest intrigerende nachtelijk vliegende vrienden.

De excursie start om 20.00 uur bij het Flevozwembad, bij de eindhalte van de tram. Ook de jeugd en de Vrienden van het Flevopark zijn welkom.

Zaterdag 9 september 2023 Insectenexcursie Diemer Vijfhoek
Verzamelen 10.00 uur, fort bij Diemerdam/paviljoen puur. Ochtend- en middag-excursie (verzorg je eigen lunch).
Thema: Zweefvliegen, graafwespen, zandbijen en wantsen.
Tijdens de werkgroepavond 13 september kijken we naar de ontdekkingen.
Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Zaterdag 16 september 2023 Nationale Nachtvlindernacht Tuinpark Eigen Hof o.l.v. Edo Goverse
In de nacht van 16 september 2023 vindt de jaarlijkse Nationale Nachtvlinder-Nacht (NNN) plaats, een landelijk event gestimuleerd door De Vlinderstichting om nachtvlinders onder een breder publiek onder de aandacht te brengen. In dat kader organiseert KNNV-Afdeling Amsterdam samen met Tuinpark Eigen Hof op deze zaterdag een publieksexcursie. Er wordt een laken met felle lamp opgezet om nachtvlinders aan te trekken. Het is handig om een zaklantaarn en camera mee te nemen. De avond start om 21.00 uur en eindigt rond 01.00 uur. Oude verslagen zijn terug te zien op: https://www.vlinderstichting.nl/nachtvlindernacht
Locatie: Tuinpark Eigen Hof Sloterweg 1173, grasveld voor kantine halverwege het tuinpark.
Voor het tuinpark stopt de bus 195 Connexxion halte Ditlaar. Ook via eindhalte tram Lijn 2 (Oudenaardeplantsoen) maar dan 5 minuutjes lopen.
Tussen mei en september worden in Groot-Amsterdam meerdere Pop-up-excursies georganiseerd om nachtvlinders te inventariseren. Met een WhatsApp-groep wordt kort van tevoren de datum en locatie aangekondigd. Geïnteresseerd om deel te nemen? Mail je 06-telefoonnummer naar Edo Goverse (goverse@hotmail.com).

Zondag 17 september 2023 Brasapark o.l.v. Gerard Schuitemaker & Carla Kuit
Dit wordt een verkenningsexcursie (14.00-16.00 uur) waarbij we met zijn allen de natuurwaarden van dit nieuwe park gaan opzoeken. Specialisten op het gebied van planten, vogels, mossen, paddenstoelen en insecten zijn ook welkom.
Verzamelen om 14.00 uur aan de oostkant van station Bullewijk.
We lopen door het Brasapark naar het metrostation Gaasperplas en arriveren daar ca 16.00 uur. Aanmelden is niet nodig

Zaterdag 30 september 2023 Dertig jaar bijzondere wilde planten in het Oostelijk Havengebied, lezing en excursie door Claud Biemans
Het Oostelijk Havengebied is een bijzonder gebied voor wilde planten.
De kademuren vormen een reservaat voor zeldzame varens. Op straat is het een

komen en gaan van bijzondere soorten. Claud Biemans fotografeert hier al 30 jaar wilde planten en vertelt prachtige verhalen. Van de meest bijzondere soorten laat zij foto's zien. Aansluitend is er een excursie waarbij we kijken naar de wilde planten van het Java-eiland.
13.00 - 14.30 uur lezing met foto's van de plantenwereld op de kades
14:30 - 14:45 uur pauze
14:45 - 16.15 uur excursie in het oostelijk havengebied
Locatie lezing: Einde van de Wereld (aan boord van de Quo Vadis) Javakade 61 1019 SZ Amsterdam
OV Tram 7, Bus 43, Bus 65 halte Azartplein, zie ook website https://www.einde-vandewereld.nl/
Voor de excursie is er een maximum van 15 deelnemers, opgeven via mail wbachkolling@gmail.com

Zondag 1 oktober 2023 Excursie naar Veur Lent bij Nijmegen o.l.v. Peter Wetzels
Verzamelen om 10.30 uur bij Station Nijmegen op het Stationsplein.
Mensen die met de auto komen moeten zelf uitpuzzelen waar ze kunnen parkeren. Dat kan eventueel ook in Lent. Autorijders kunnen zich ook bij de excursie aansluiten aan de voet van de trap naar de spoorbrug vanaf het Ossenwaardpad om 11.00 uur.
De KNNV Amsterdam is er al eerder geweest met busexcursies. Er worden langs de Waal altijd heel bijzonder soorten gevonden. Riempjes, rechte ganzerik, geoorde zuring, grote stekelnoot, handjesgras, Oostenrijkse- en peperkers, welriekende en liggende ganzenvoet, vertakte paardenstaart, duifkruid en zandweegbree. Het is altijd lastig te voorspellen wat we gaan vinden gezien het dynamische karakter van de rivieroevers. Afgelopen jaar was ik een popup excursie aan het voorlopen en ik vond er de prachtigste soorten en soms in adembenemende aantallen zoals honderdduizenden kaal breukkruid. Echter was het waterpeil snel aan het stijgen. Ik zag al veel planten onder water staan en op de beoogde excursie datum zou het water nog eens 60 centimeter stijgen. Dus die excursie ging niet door. De planten zijn er nog wel maar zijn dan natuurlijk niet te benaderen. Ik organiseer dus deze excursie waarbij aanmelding om bovenstaande reden verplicht is. Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden zijn en een situatiekaart.
Contact en verplichte aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870.

Zaterdag 7 oktober 2023 Rondleiding Anna's Tuin & Ruigte o.l.v. Marleen Feldbrugge
Marleen Feldbrugge is vanaf het begin betrokken geweest bij de tuin en geeft ons een rondleiding door - en vertelt over - de tuin.
Uit de uitzending van Binnenste Buiten 27 augustus 2020 (https://binnenstebuiten.kro-ncrv.nl/buitenleven/video/annas-tuin-en-ruigte) "In Amsterdam, verscholen tussen de hoge gebouwen van het Science Park, ligt 'Anna's Tuin & Ruigte', een

uniek stukje poldernatuur waar ruim plek is voor de wilde planten en dieren die er spontaan komen, groeien, wortelen, woekeren, kruipen, klauteren, zwemmen en vliegen. Anna's Tuin & Ruigte wordt gevormd door een bonte verzameling buurtbewoners, studenten, wetenschappers, docenten, en andere enthousiastelingen met een voorliefde voor werken en leren in de natuur."
Er is een maximum van 15 deelnemers, graag opgeven bij wbachkolling@gmail.com
We verzamelen om 13.00 uur bij de ingang, rechts naast café Polder
Adres: Science Park 904, 1098 XH Amsterdam
http://annastuinenruigte.nl/

Zaterdag 7 oktober 2023 Insecten-excursie Westerpark.
Verzamelen: 13.00 uur, Pacific Amsterdam. Middag-excursie.
Thema: Insecten van paddenstoelen en dood hout. Paddenstoelmuggen, doodhoutkevers, stofluizen en meer.
Tijdens de werkgroep-avond 11 oktober besteden we aandacht aan de vondsten.
Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Zaterdag 7 oktober 2023 Visexcursie Bethunepolder o.l.v. Edo Goverse & Geert Timmermans en i.s.m. Ravon-Utrecht
De Bethunepolder (een 535 ha kwelpolder) bevindt zich net noordoostelijk van het dorp Maarssen in de gemeente Stichtse Vecht en ligt ingeklemd tussen de Maarsseveense- en Loosdrechtse Plassen (5e plas).
De naam van de polder is ontleend aan de Belgische markies De Béthune die zich in de 19e eeuw volledig heeft verkeken op het droogmalen van het toenmalige meer. Het ontbrak hem aan techniek om een polder leeg te pompen waar zoveel water opwelde. Rond 1880 slaagde de markies er weliswaar in om de polder enigszins droog te krijgen, maar dit was lang niet droog genoeg voor de geplande land- en tuinbouw. In 1900 deed de markies zijn concessie van de hand. Ook een latere eigenaar, de Maarssenaar Anton August van Vloten, kreeg de bemaling niet voor elkaar. Hij ging zelfs failliet aan de hoge bemalingskosten. Pas toen in 1930 het Gemeentelijk Waterbedrijf Amsterdam begon met oppompen van water, daalde het waterpeil zover dat veeteelt mogelijk werd in het grootste deel van de polder. Het noordwestelijke deel bleef echter te nat en bestaat nog steeds uit elzenbroekbos (het bosje van Robinson) en uitgestrekte rietlanden.
De polder is een uniek drinkwaterwingebied. Nergens anders ter wereld welt zoveel grondwater op als hier, namelijk 34 miljoen kubieke meter water per jaar, dat is ruwweg 1.000 liter per seconde. Hiervan wordt door Waternet, 25 miljoen kubieke meter gebruikt voor de productie van het drinkwater voor de stad Amsterdam wat gelijk staat aan ongeveer een derde van de totale behoefte van de hoofdstad. De polder ligt 2,75 meter beneden het peil van de omringende polders en de aangrenzende Maarsseveense- en Loosdrechtse Plassen. Zonder bemaling zou het waterpeil iedere dag met zo'n anderhalve centimeter stijgen.
Vanwege de grote kwetsbaarheid van deze polder zijn alle boerderijen en woon

huizen voorzien van elektronische waarschuwingssystemen welke een signaal geven bij bijvoorbeeld een defecte riolering. Tevens gelden er strenge regels voor bemesting. De Bethunepolder is onderdeel van Natura 2000 gebied Oostelijke Vechtplassen en heeft een gevarieerd vissoortenbestand zoals aal, grote- en kleine modderkruiper, bittervoorn, alver, kroeskarper, ruis- en blankvoorn, vetje en zeelt
We zijn benieuwd welke soorten vis we tijdens onze expeditie tegenkomen..
De inventarisatie/excursie wordt in samenwerking met RAVON-Utrecht georganiseerd
Tijd: 10:00-14:00 uur
Meenemen: schepnet, (eventueel) waadpak & lunch. Extra schepnetten zijn beperkt aanwezig.
Aanmelden verplicht: Geert Timmermans (harmat4@xs4all.nl), max 25 deelnemers.
Startpunt wordt medegedeeld na aanmelding.

Zaterdag 14 oktober 2023 Herfstwandeling Amsterdamse Waterleidingduinen o.l.v. Finette van der Heide & Wendy Bach Kolling
Een oude traditie wordt weer nieuw leven ingeblazen met een wandeling in de Waterleidingduinen. De herfst is begonnen, een ideale tijd om in een rustig tempo de eerste herfstverschijnselen te bekijken met aandacht voor planten, (trek)vogels en paddestoelen (wasplaten), kijker en loep mee dus. Waarschijnlijk horen en zien we ook de eerste bronstige damherten.
Het wordt een hele dag excursie, dus eten en drinken mee.
Verzamelen 10:45 uur ingang Bezoekerscentrum De Oase, Vogelenzangseweg (parkeergelegenheid)
OV 10:10 uur Intercity Vlissingen -> Heemstede-Aerdenhout (aankomst 10:29 uur)
10:34 uur Connexxion Bus 9 -> halte Waterleiding Vogelenzang (aankomst 10:38 uur)

Dinsdag 24 oktober 2023 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker & Geert Timmermans
Plaats: Blokhut DNO, aanvang 20.00 uur.
De werkgroep Forensische Ecologie gaat weer starten met het pluizen. Muizen, woelmuizen en spitsmuizen zien we maar zelden en het vangen ervan is doorgaans zeer tijdsintensief en bovendien weinig succesvol. Het is dus raden naar de verspreiding van de verschillende soorten. Uilen kunnen ons daarbij helpen door te onderzoeken wat uilen zoal gegeten hebben. Voor verspreidingsonderzoek van kleine zoogdieren zijn kerkuilen geschikte medewerkers. Ze zijn niet kieskeurig en eten de door veel roofdieren versmaadde spitsmuizen. Verder zijn ze honkvast en jagen alleen in de directe omgeving van de nestkast. Het blijft natuurlijk interessant om te zien hoe de muizenstand en met welke soorten zich ontwikkelt. Om deze trends te onderzoeken gaan we dinsdag 24 oktober, dinsdag 21 november en dinsdag 19 december 2023 uilenballen pluizen uit de omgeving van Amsterdam.

Determinatietabellen en tandenborstels zijn aanwezig. Zelf een loep en pincet meenemen.
Op de locatie (Blokhut) is helaas maar plek voor twaalf personen. Aanmelden is (harmat4@Xs4all.nl) daarom (met naam en welke pluisavond) verplicht!!

Zaterdag 28 oktober 2023 Mossenexcursie Hulkesteinse Bos o.l.v. Floris van Rhijn
We trappen het nieuwe mossenseizoen af met een excursie buiten de grenzen van Amsterdam. Met Jan Pellicaan bezoeken we het Hulkesteinse Bos waar Staatsbosbeheer ons toegang heeft verleend. Het is één van de relatief jonge grote bossen die na de inpoldering van Flevoland zijn aangelegd. In deze vochtige en voedselrijke bossen worden veel (bijzondere) epifyten gevonden. De combinatie van deze omstandigheden met geschikte boomsoorten maakt dit soort bossen uitermate geschikt voor epifytische mossen. Dit is de eerste van twee opvolgende excursies naar een bos op Flevoland. Door een bezoek aan deze locaties zullen we een beeld krijgen van de mossen die horen bij dit soort specifieke bossen. Ook zullen we zeldzamere epifyten zien, die her en der in Amsterdam (wellicht) ook te vinden zijn. Een goede manier om ze te leren kennen.
Maximaal 10 deelnemers, aanmelden graag per mail naar florisvanrhijn@gmail.com. Deze en de volgende excursie gaan naar vergelijkbare gebieden. In geval van veel belangstelling zal ik eventueel voorrang geven op een manier zodat zo veel mogelijk deelnemers in ieder geval één van de bossen kunnen bezoeken.
Tijd: 11:00 – 15:00 (uitloop en eerder vertrek mogelijk).
Startlocatie ontvang je na aanmelding per mail.
Meenemen: Loep en schoenen die nat en vies kunnen worden.

Zaterdag 4 november 2023
Voorafgaand aan de lezing van Jan Timmer is er een korte ingelaste Algemene Ledenvergadering met één agendapunt over de benoeming van Hanny van Wijgerden tot bestuurslid van de KNNV, Afdeling Amsterdam.
Plaats: buurtsalon Jeltje, 1e Helmerstraat 106 N (Wilhelmina Gasthuisterrein)
Aanvang: 20.00 uur. OV: tram 1, halte J.P. Heijestraat.

Zaterdag 4 november 2023 Lezing: De natuur van Noord-India door Jan Timmer
In februari van dit jaar heb ik de laagvlakte die door de rivier de Ganges en haar zijrivieren gevormd wordt, bezocht, alsmede de nabijgelegen voetheuvels van de Himalaya.
In dit gebied is het in de winter niet echt warm. Overdag ligt de temperatuur tussen de 15 en 20 graden. s 'Nachts gemiddeld een graad of 5. Nachtvorst komt regelmatig voor.
Zomervogels, zoals bijeneters en veel soorten koekoeken hebben het gebied verlaten en zijn naar het midden en zuiden van het subcontinent vertrokken. Tegelij

kertijd stroomt het land vol met wintergasten uit noordelijker gebieden zoals China en Siberië.
De voetheuvels van de Himalaya, een van de meest bio diverse streken van de wereld, herbergen een groot aantal soorten vogels. In de winter zijn dan veel hooggebergte soorten in de lagere voetheuvels te zien.
In 1978 heb ik voor het eerst een grote reis door India gemaakt en dit jaar dus een tweede. In die 45 jaar is er in dat land ongelooflijk veel veranderd. Ten goede, de schrijnende armoede is grotendeels verdwenen en de hygiënische omstandigheden zijn overduidelijk verbeterd. Minder goed is, dat door de enorme bevolkingsgroei en slecht afvalmanagement de meeste rivieren open riolen zijn geworden. Dit was vroeger altijd al een probleem maar het is nu echt heel erg. Verder is aan het begin van deze eeuw het gebruik van, het inmiddels gelukkig verboden middel, Diclofenac als pijnstiller voor vee, in zwang geraakt. Dit middel is giftig voor gieren, vroeger de grote opruimers van kadavers in het land. Het heeft geleid tot een vrijwel totale uitroeiing van alle soorten gieren in heel India. De populaties van de meeste soorten herstellen zich nu heel langzaam.
Aan de andere kant heeft men in India veel aandacht voor natuurbescherming. Grote zoogdieren als tijgers en olifanten varen wel bij de bescherming. In vrijwel ieder natuurreservaat of nationaal park kom je mensen tegen, die vogels of zoogdieren kijken, dan wel planten bestuderen. Dit is iets wat vroeger beslist niet het geval was.
In deze lezing hoop ik jullie deelgenoot te maken van onze reis door een klein stukje van het land.
Plaats: buurtsalon Jeltje, 1e Helmerstraat 106 N (Wilhelmina Gasthuisterrein)
Aanvang: 20.00 uur. OV: tram 1, halte J.P. Heijestraat.

Zaterdag 11 november 2023 Mossenexcursie Harderbos o.l.v. Floris van Rhijn
Dit is excursie twee van twee naar een van de bossen in Flevoland. Ditmaal bezoeken we met Jan Pellicaan het Harderbos. Net als het Hulkesteinse Bos is het een vochtig en voedselrijk bos met geschikte bomen voor (bijzondere) epifytische mossen. Met deze excursies hoop ik deelnemers een beeld te geven van de algemene en bijzondere mossen die horen bij dit soort bossen. Het is een goede manier om soorten te leren kennen die je in Amsterdam niet vaak ziet. Toch is gebleken dat dit soort mossen zelfs in de binnenstad kunnen voorkomen. Zo hoop ik dat we tijdens deze excursies ook de meer bijzondere epifyten leren kennen.
Maximaal 10 deelnemers, aanmelden graag per mail naar florisvanrhijn@gmail.com. Deze en de vorige excursie gaan naar vergelijkbare gebieden. In geval van veel belangstelling zal ik eventueel voorrang geven op een manier zodat zo veel mogelijk deelnemers in ieder geval één van de bossen kunnen bezoeken.
Tijd: 11:00 – 15:00 (uitloop en eerder vertrek mogelijk).
Startlocatie ontvang je na aanmelding per mail.
Meenemen: Loep en schoenen die nat en vies kunnen worden.

Dinsdag 21 november 2023 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker & Geert Timmermans
Plaats: Blokhut DNO, aanvang 20.00 uur. Zie voor de toelichting de activiteit op dinsdag 24 oktober.
Op de nieuwe locatie (Blokhut) is helaas maar plek voor twaalf personen. Aanmelden is (harmat4@Xs4all.nl) daarom (met naam en welke pluisavond) verplicht!!

Zaterdag 25 november 2023 Mossenexcursie Amstelveens Poel o.l.v. Floris van Rhijn
Eerder hebben we een vrij onbekend veengebied in het noorden van het Amsterdamse Bos bekeken bij de Oeverlanden aan het Nieuwe Diep. Dit keer gaan we naar de beter bekende percelen bij de Amstelveens Poel. Hier vind je onder andere veel veenmosrietland, waar we dus veenmossen maar ook allerlei andere soorten van dit soort specifieke milieus zullen aantreffen. Hebben we tijd over dan maken we een wandeling door het aangrenzende bos.
Maximaal 8 deelnemers, aanmelden graag per mail naar florisvanrhijn@gmail.com. Tijd: 11:00 – 14:00 (uitloop en eerder vertrekken mogelijk).
Startlocatie ontvang je na aanmelding per mail. De percelen zijn alleen toegankelijk per loopplank. Meenemen: Loep en laarzen, deze percelen zullen erg nat zijn.

Zaterdag 16 december 2023 Mossenexcursie Diemervijfhoek o.l.v. Floris van Rhijn
Deze dag staat de Diemervijfhoek op het programma. Het naburige Diemerpark, waar het vrij open en overzichtelijk is, hebben we vorig jaar bekeken. Dit open karakter komt deels doordat het park op zand gelegen is. De Diemervijfhoek is een stukje ruiger. Ik heb er vaak gewandeld en vanaf de paden al leuke soorten gezien, met name op jonge bomen. Denk dan aan soorten als Blauw boomvorkje en Vliermos. De Vijfhoek is echter veel groter dan wat je vanaf het pad kan zien en bereiken. Ik wil proberen meer van deze ruige natuur te ontdekken en hoop dat het mogelijk is, en we toestemming krijgen, om van de paden te gaan. Het is erg nat en er staan veel jonge bomen, in principe een recept voor mooie mossen.
Maximaal 8 deelnemers, aanmelden graag per mail naar florisvanrhijn@gmail.com.
Tijd: 11:00 – 14:00 (uitloop en eerder vertrekken mogelijk). Startlocatie ontvang je na aanmelding per mail. Meenemen: Loep en laarzen, het is waarschijnlijk erg nat en modderig.

Dinsdag 19 december 2023 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker & Geert Timmermans
Plaats: Blokhut DNO, aanvang 20.00 uur. Zie voor de toelichting de activiteit op dinsdag 24 oktober.
Op de nieuwe locatie (Blokhut) is helaas maar plek voor twaalf personen. Aanmelden is (harmat4@Xs4all.nl) daarom (met naam en welke pluisavond) verplicht!!

KNNV Amsterdam - Samen de natuur in!

excursies | inventarisaties | lezingen | cursussen | reizen

De KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging), afdeling Amsterdam, opgericht in 1901, is de oudste natuurorganisatie van Nederland. De vereniging houdt zich bezig met natuurbeleving, -studie, -bescherming en -educatie.

De afdeling Amsterdam telt 8 werkgroepen:
insecten, mossen, planten, paddenstoelen, stadsnatuur, nachtvlinderwerkgroep, forensische ecologie en vissen-amfibiën-reptielen.

Iedereen is welkom, of je nu weinig of veel kennis hebt van de natuur. Ga een keer mee! Kijk voor meer info en aanmelden naar www.knnv.nl/amsterdam/ of mail naar ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl

Contributie per jaar
Gewoon lid € 35,00
Huisgenootlid € 12,50
Jeugdlid (tot 26) € 17,50

- samen natuur ontdekken en beleven
- helpen natuur te beschermen
- meedoen met activiteiten van afdeling Amsterdam en andere afdelingen
- deelnemen aan natuuruitjes en reizen in binnen- en buitenland
- 4 keer per jaar het blad 'Blaadje' (afdeling A'dam) en de 'Natura (landelijke KNNV)
- 10% korting bij de KNNV uitgeverij

www.knnv.nl/amsterdam/

KNNV Amsterdam

DRUKWERK

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

postnl

René Janssen

Afdeling Amsterdam
KNNV
VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE

Afzender:
LEDENADMINISTRATIE AMSTERDAM
Nieuwemeerdijk 265,
1171 NP BADHOEVEDORP